
**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

УДК 336.74:330.34(410)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-3>**Войнова Є.І.**кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова**Нгуєн Л.**студент
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова**Voynova Eugeniya**

Odesa I.I. Mechnikov National University

Nguyen Long

Odesa I.I. Mechnikov National University

**МІСЦЕ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЯК СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО ЦЕНТРУ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ****THE UNITED KINGDOM AS A WORLD FINANCIAL CENTER
IN MODERN CONDITIONS**

У статті розглянуто роль Великої Британії як світового фінансового центру. Особливу увагу у статті приділено впливу фінансового ринку країни на загальне благополуччя, оцінюванню частки ринку в загальному світовому обсязі фінансових послуг, темпам його зростання. Підкреслено досвід Великої Британії в управлінні розвиненими економіками. Розглянуто спеціалізовані центри та місцеві центри, які мають сильний, але обмежений міжнародний слід. Проаналізовано роботу з іншими фінансовими центрами, яка допомогла розвинути міжнародні мережі, що базуються у Великій Британії, давши змогу розширити свій міжнародний бізнес. Також наведено та проаналізовано рейтинг найбільших партнерів Великої Британії в торгівлі фінансовими послугами. Розглянуто рейтинг світових фінансових центрів, виділено основні фактори високої конкурентоспроможності країни на світовому ринку фінансових послуг.

Ключові слова: фінансовий ринок Великої Британії, міжнародний фінансовий ринок, рейтинг фінансових центрів, фактори конкурентоспроможності Великої Британії.

В статье рассмотрена роль Великой Британии как мирового финансового центра. Особое внимание в статье уделено влиянию финансового рынка страны на общее благополучие, оцениванию доли рынка в общем мировом объеме финансовых услуг, темпам его роста. Подчеркнут опыт Великой Британии в управлении развитыми экономиками. Рассмотрены специализированные центры и местные центры, которые имеют сильный, но ограниченный международный след. Проанализирована работа с другими финансовыми центрами, которая помогла развить международные сети, базирующиеся в Великой Британии, позволив расширить свой международный бизнес. Также приведен и проанализирован рейтинг крупнейших партнеров Великой Британии в торговле финансовыми услугами. Рассмотрен рейтинг мировых финансовых центров, выделены основные факторы высокой конкурентоспособности страны на мировом рынке финансовых услуг.

Ключевые слова: финансовый рынок Великой Британии, международный финансовый рынок, рейтинг финансовых центров, факторы конкурентоспособности Великой Британии.

The article analyzes the existing role of the UK as a global financial center. Particular attention in this research shows the influence of the country's financial market on the overall well-being, assessment of the market share in the overall global volume of financial services and its growth rate. The importance of UK is core to its international position. As global trade and investment grows in new directions, international financial centers will adapt to reflect new needs and opportunities. UK is good for the economies across the world, but it is very much a symbiotic relationship. Strong regional and national centers increase the global appeal of UK by widening the talent pool and offering growth opportunities for

financial and related professional services firms. Moreover, the UK's experience has the leading share of trading in many financial markets, such as foreign exchange trading, cross border bank leading and international insurance premium income. Specialized centers and local centers with a strong but limited international footprint are considered. The benefits of work with other financial centers have been analyzed to help develop UK-based international networks, allowing them to expand their international business. The article is also deal with the analysis and ranking of the UK's largest financial services trading partners. In conclusion, the most vivid review is the rating of the world financial centers is considered and the main factors of high competitiveness of the country in the world market of financial services are highlighted. This report is a reminder of why the UK's leading global position in international financial markets and the provision of professional services should be valued and supported. The study shows that working with other financial centers has helped develop the international networks of UK-based firms, allowing them to expand their international business. In return, the UK has provided access to its markets and expertise for overseas companies, and has acted as a template for many developing centers. This is helping to build a stronger, more stable and more prosperous global economy.

Key words: UK financial market, international financial market, rating of financial centers, UK competitiveness factors.

Постановка проблеми. Можливий вихід Великої Британії з ЄС ставить перед міжнародними інвесторами питання про те, чи збереже Велика Британія після Брексіту свою роль світового фінансового центру. Беручи до уваги тісне переплетіння фінансової системи країни та її ринку з країнами Європейського Союзу, розуміємо, що країна як фінансовий центр буде значно ослабленою, але, на думку багатьох експертів, утримає значну частину своєї могутності. З цього випливає питання про те, скільки часу знадобиться країні для відновлення своїх лідируючих позицій. Зараз на це питання вкрай важко дати однозначну й точну відповідь, адже значну роль відіграє дуже багато внутрішніх і зовнішніх чинників. Крім того, неабиякий інтерес мають безпосередній аналіз Великої Британії як фінансового центру, визначення його економічного внеску в економіку країни, оцінювання темпів зростання, глобального внеску та частки в показниках світового фінансового ринку. Це дасть змогу представити більш чітку картину сучасного стану фінансового ринку Великої Британії і полегшить подальші дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед зарубіжних наукових робіт, які зробили значний внесок у цю галузь, слід назвати дослідження Т. Байомі, П. Баклі, Дж. Даннінга, К. Іверсона, Г. Касселя, Дж. Кейнса, А. Рагмена, Ч. Кіндлебергера, П. Кінена, А. Кейрнкросса, В. Леонтьєва, Р. Маккіннона, Р. Манделла, Я. Міркіна, Дж. Сакса, Дж. Стігліца, Я. Тінбергена, Е. Тшігла, М. Фрідмена, І. Фішера, Д. Хікса. Серед вітчизняних учених, які займаються цією проблемою, слід відзначити таких, як В. Корнєєв, І. Лютий, С. Циганов, Л. Шпак, А. Філіпенко.

Незважаючи на велику кількість публікацій, значний інтерес має оцінювання саме сучасного стану Великої Британії як світового фінансового центру в умовах Брексіту.

Метою статті є аналіз становлення Великої Британії як світового фінансового центру, оцінювання її на світовому фінансовому ринку та виявлення її економічного впливу на вихід з ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Індустрія фінансових послуг відіграє ключову роль у всій економіці Великої Британії. Окрім надання функцій підтримки, які лежать в основі всіх секторів, фінансові послуги (включаючи банківські послуги, страхування, операції з цінними паперами, деривативи та управління фондами) та пов'язані з цим професійні послуги (наприклад, юридичні послуги, бухгалтерський облік та управлінський консалтинг) є головним фактором зростання та зайнятості у власному праві.

Понад двох мільйонів людей працюють у фінансових та суміжних професійних службах по всій Великій Британії, що становить 7% працездатного населення, причому дві третини працюють за межами Лондона. У цій галузі в середньому зайнята молодша робоча сила, частка якої більше, ніж в інших галузях. Понад 50% працівників молодші 40 років порівняно із 46% в інших секторах. Отже, галузь чинить позитивний ефект, допомагаючи компенсувати більш високий рівень безробіття серед молодого населення Великої Британії.

Фінансові та пов'язані з цим професійні послуги становлять у 2019 році 11,8% ВВП. Це майже вдвічі перевищувало їхній внесок у зайнятість, вказуючи на те, що цей сектор є високопродуктивним (на 70% вище середнього показника у Великій Британії).

Середній результат економічної діяльності на одного працівника, що надає фінансові та пов'язані з цим професійні послуги, становить понад 87 000 фунтів стерлінгів на рік порівняно із середнім показником у Великій Британії в 52 000 фунтів стерлінгів. Фінансові послуги Великої Британії внесли 66 мільярдів

фунтів стерлінгів від податкових надходжень у 2014–2015 рр., що становило 11% загальних надходжень Великої Британії, ставши найбільшим внеском у будь-який сектор. Фінансові та пов'язані з цим професійні послуги у 2019 році зросли на 76% у номінальному вираженні за останнє десятиліття порівняно із 43% для економіки Великої Британії загалом.

Вклад сектору у ВДВ (валова додана вартість) за цей період збільшився з 10,3% до 11,8%, що склало найвищий приріст у будь-якому секторі, крім нерухомості. Згідно з останнім звітом PwC (PricewaterhouseCoopers) до 2020 р. сектор фінансових послуг Великої Британії може додати 62 мільярди фунтів стерлінгів до річного економічного випуску, створивши майже 50 000 нових робочих місць та 0,2% річного зростання ВВП. Також можливі переливні ефекти для ширшої економіки шляхом збільшення ВВП Великої Британії на 2–3% до 2020 р. та створення 265 000 робочих місць у всіх галузях. З огляду на відповідні професійні послуги ці прогнози можуть подвоїтися.

Оцінюючи місце Великої Британії на світовому фінансовому ринку, можемо відзначити, що оцінки 2019 р. свідчать про те, що експорт становить 37% внеску сектору фінансових послуг Великої Британії у ВВП; сектор фінансових послуг становить майже третину всіх прямих іноземних інвестицій у Велику Британію з 2007 р.; з 2007 року іноземні компанії інвестували у фінансові компанії Великої Британії понад 100 мільярдів фунтів, що більше, ніж у будь-якому іншому секторі.

Окрім дуже важливої ролі на внутрішньому рівні, фінансовий та професійний сектори Великої Британії мають сферу охоплення та вплив, який поширюється на весь світ.

1) Профіцит торгового балансу Великої Британії фінансовими послугами більш ніж удвічі перевищує найбільші торгові надлишки, зафіксовані США, Люксембургом та Швейцарією. Він становив 57,3 млрд. фунтів стерлінгів і був більшим, ніж сукупний надлишок усіх інших чистих галузей – експортерів Великої Британії.

2) Основними торговими партнерами Великої Британії у сфері фінансових послуг є США, країни – члени ЄС та інші передові економіки, такі як Швейцарія, Японія, Австралія та Канада. За ними йдуть ринки, що розвиваються, такі як Росія, Саудівська Аравія, Південна Африка та Туреччина, а також такі міжнародні фінансові центри, як Гонконг та Сінгапур.

3) Велика Британія є провідним європейським центром інвестиційного та приватного банкінгу, хедж-фондів, приватного капіталу, біржових деривативів та суверенних фондів багатства.

4) Велика Британія має четвертий за величиною банківський сектор у світі, третій за величиною страховий сектор, другий за величиною сектор управління фондами та другий за величиною сектор юридичних послуг.

Крім того, необхідно зазначити, що дві третини людей, зайнятих у галузі фінансових та професійних послуг, працюють за межами Лондона. Хоча Лондон є основним місцем у лідируючій позиції Великої Британії у сфері фінансових та пов'язаних із цим професійних послуг, інші міста, такі як Единбург та Глазго в Шотландії; Бірмінгем, Брістоль, Лідс, Ліверпуль, Манчестер, Норвіч, Редінг, Шеффілд, а також уздовж Південного узбережжя від Борнмута та Пула до Портсмута в Англії; Кардіфф в Уельсі та Белфаст у Північній Ірландії, також є важливими фінансовими центрами.

Лондон корисний для економіки в усій Великій Британії, але це дуже симбіотичні відносини. Сильні регіональні та національні центри посилюють глобальну привабливість Лондона, розширюючи пул талантів та пропонує можливості для зростання фінансових та пов'язаних з ними професійних фірм. Загалом у 22 містах Великої Британії в кожному секторі працює понад 10 000 людей. Насправді близько двох третин людей, зайнятих у галузі фінансових та професійних послуг, працюють за межами Лондона в компаніях, які мають регіональну групу. В Шотландії зайнято близько 156 700 осіб; 54 300 осіб працюють в Уельсі; понад 233 000 осіб – на північному заході; 273 000 осіб – на південному сході Англії; понад 100 000 осіб – в Йоркширі та Хамбері, Південному Заході, Східній Англії та Західному Мідлендсі.

В сукупності їхні компанії генерують майже 60% валової доданої вартості, виробленої сектором фінансових та професійних послуг у Великій Британії.

Після перемовин між урядом та промисловістю позначення «фінансові центри передового досвіду» відтепер буде використовуватися для просування цих регіональних кластерів, операцій з фінансовими послугами та демонстрації їх переваг для закордонних інвесторів та регіональних розробників.

Розглядаючи Велику Британію як провідного експортера фінансових послуг у всьому світі, зазначаємо, що профіцит торгівлі фінансовими послугами Великої Британії у розмірі 88 мільярдів доларів (що еквівалентно 68 мільярдам фунтів стерлінгів) у 2017 році був майже таким самим, як і сукупний надлишок у трьох провідних країнах, таких як США, Швейцарія та Люксембург (рис. 1). Коли врахований торговий надлишок для суміжних професійних

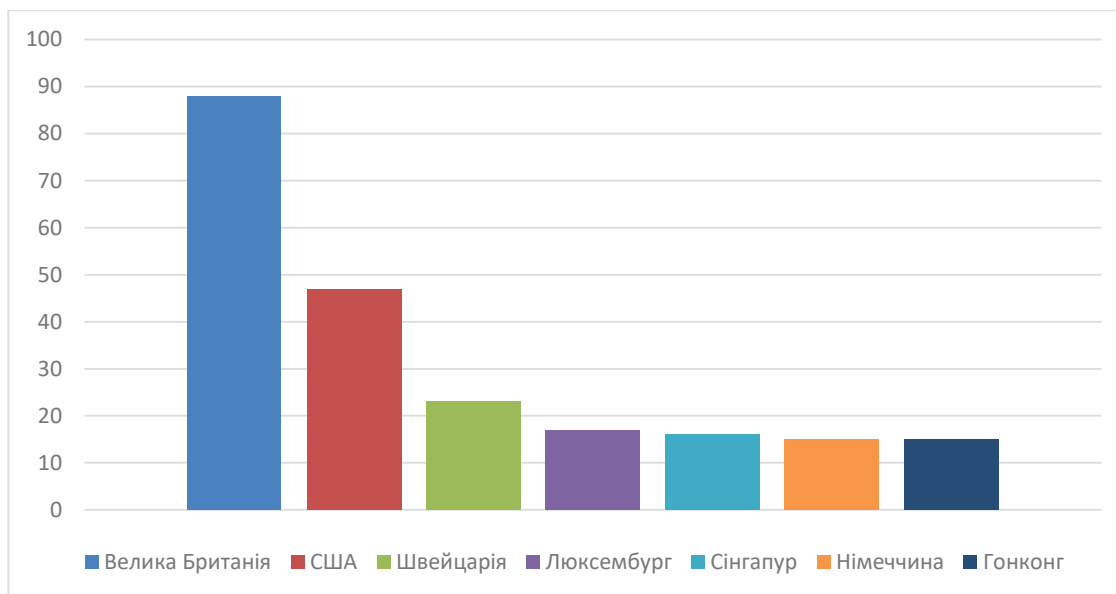

Рис. 1. Найбільший світовий чистий експортер фінансових послуг, дол. США

Джерело: [2]

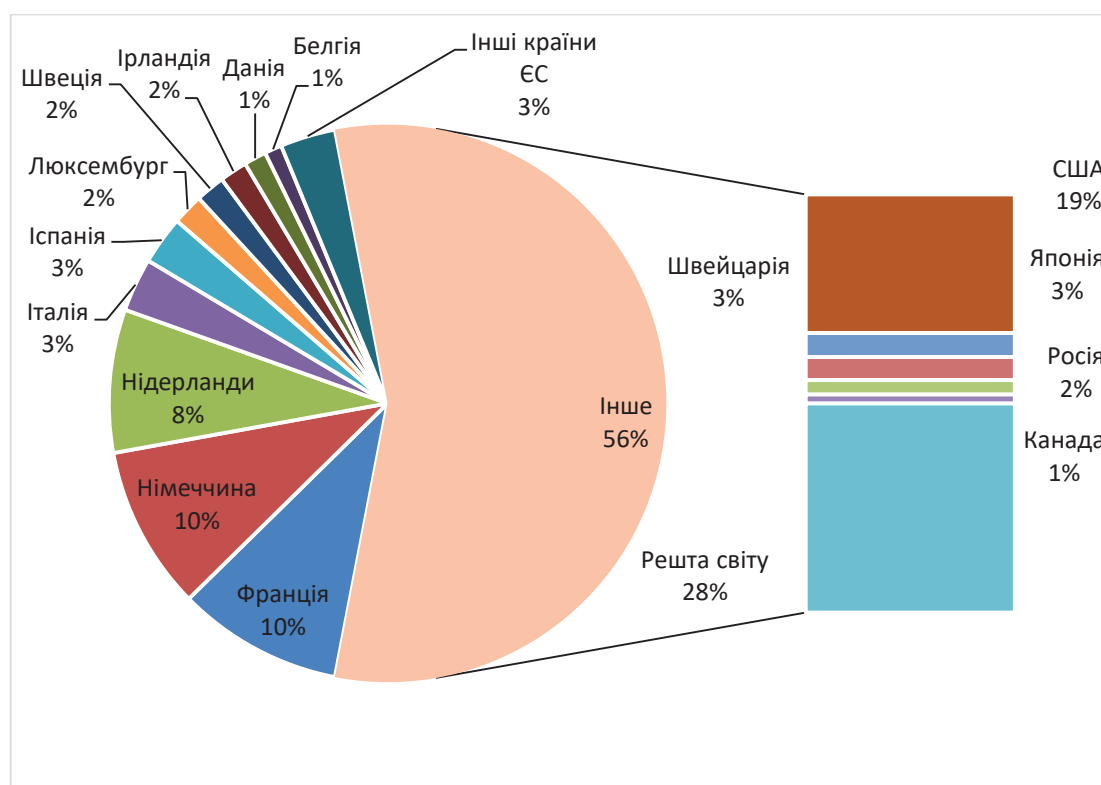

Рис. 2. Чистий експорт фінансових послуг Великої Британії в основних країнах, %

Джерело: [2]

послуг, а саме юридичних послуг, бухгалтерського обліку та управлінських консультацій, цей показник сягає приблизно 107 млрд. дол. (що еквівалентно 83 млрд. фунтів).

Найбільшими торговими партнерами Великої Британії є США та інші країни – члени ЄС.

США та ЄС складають 62,4% від загального обсягу чистого експорту Великої Британії фінансових послуг (рис. 2).

Велика Британія має сильний досвід в управлінні фінансовим та пов'язаним професійним бізнесом з розвиненими економіками. Еко-

номіки, що розвиваються, також потребують фінансових послуг для досягнення подальшого прогресу в розвитку промисловості, інвестицій в інфраструктуру, зменшення бідності та сприяння фінансовій інтеграції. Обсяг торгівлі з цими країнами має значний потенціал завдяки зростанню важливості ринків, що розвиваються, для світової економіки. Велика Британія змогла підтримати їх через свою провідну роль на багатьох міжнародних фінансових ринках; ця роль може бути посилена після виходу Великої Британії з ЄС.

Нарешті, необхідно зазначити, що Лондон за щорічним звітом PwC (PricewaterhouseCoopers) постійно посідає перше чи друге місце як міжнародний центр фінансових послуг, а його єдиним постійним конкурентом є Нью-Йорк.

Розташування банківської справи, страхування, управління фондами, цінними паперами, деривативами, валютним досвідом та людськими талантами й можливостями поєднуються з ринковою інфраструктурою для підтримки Лондона.

Лондон і Нью-Йорк є давно створеними міжнародними фінансовими центрами, а азійські центри, такі як Сінгапур, Гонконг і Токіо, перетворились на добре розвинені регіональні центри.

Є також спеціалізовані центри та місцеві центри, які мають сильний, але обмежений міжнародний слід, такі як Франкфурт, Сан-Франциско, Тель-Авів та Цюрих. Спеціалізована місцева або регіональна пропозиція може принести успіх міжнародним фінансовим центрам, що розвиваються, оскільки вони прагнуть розвивати ніші або забезпечувати певний набір продуктів. Наприклад, Дублін та Люксембург визначили свій бізнес, успішно проводячи цілеспрямовану стратегію.

Регіональні та спеціалізовані міжнародні фінансові центри кинули виклик більшим, щоби бути більш інноваційними та відповідати на конкурентну динаміку. Частина постійного виклику залишатися конкурентоспроможною пов'язана з переосмисленням основи конкурентної переваги. Раніше такі фактори, як розташування відносно часових поясів, мова, верховенство закону та культура, були складовими частинами конкурентної пропозиції. Вони залишаються важливими, але вже не є повноцінною історією. Послідовність регуляторної та наглядової діяльності, податкова політика, глибокий пул талантів, політичне визнання та підтримка також є частинами поєднання й можуть з часом створити різний імпульс. За ступенем зростання глобальної торгівлі та інвестицій у нових напрямках міжнародні фінансові центри адаптуються до нових потреб та можливостей.

Робота з іншими фінансовими центрами допомогла розвинути міжнародні мережі фірм, що базуються у Великій Британії, давши змогу розширити свій міжнародний бізнес. Натомість Велика Британія надала доступ до своїх ринків збуту та досвід для закордонних компаній, стала взірцем для багатьох розвиваючих центрів. Це допомагає побудувати більш сильну, стабільну та процвітаючу глобальну економіку.

Факторами, що лежать в основі статусу Лондона як міжнародного центру фінансових та пов'язаних професійних послуг, є «кластерний ефект» повної екосистеми, включаючи розташування фінансів, бізнесу, технологій та уряду, глибокий пул капіталу та ліквідності, сильне управління ризиками; глибокий пул висококваліфікованого таланту; привабливий спосіб життя; якісні регулятори та сильний регуляторний режим.

Отже, Великої Британії як МФЦ має всі фактори для успіху, такі як відкрита економіка, фінансова інфраструктура, стабільна податкова система, географічне розташування, підтримка держави, різноманітність інвесторів. Уряд Великої Британії на постійній основі підтримує стратегію зростання й розвитку «Лондон-Сіті», створює сприятливі умови для роботи транснаціональних компаній, залучає висококваліфікованих працівників у сфері права та фінансів. Компетентна робота держави, широкий спектр послуг, які необхідні для успішного проведення операцій як на біржі, так і на ринку товарів і послуг, допомагає Лондону зберігати лідируючу позицію в рейтингах і скорочувати збиток, заподіяний Брексітом.

Висновки з проведеного дослідження. Велика Британія користується явною конкурентною перевагою у фінансових та пов'язаних з цим професійних послугах, але важливо, щоби ця перевага не була ненавмисно порушена. Необхідно вжити заходи для посилення глобальної привабливості Великої Британії як місця для інвестицій та ведення бізнесу. Конкурентоспроможність галузі впливає з її таланту, інновацій та інвестицій разом зі сприятливим макроекономічним та політичним середовищем. Велика Британія є не тільки світовим фінансовим центром, але й фінансовим центром Європи; це залишатиметься навіть після виходу Великої Британії з ЄС. Brexit підкріпив необхідність Великої Британії зміцнювати свої торговельні та інвестиційні відносини з ключовими країнами, які не є членами ЄС, такими як США, Японія та Швейцарія. Це може також надати вигоду від збільшення обсягів торгівлі та інвестицій з ринками, що розвиваються, такими як Китай та Індія, які є й залишаться рушіями глобального економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. UK Financial Centers of Excellence. 2019. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/803077/UK_Financial_Centres_of_Excellence-Withdrawn.pdf (дата звернення: 03.12.2019).
2. Key facts about the UK as an international financial center 2018. 2019. URL: <https://www.thecityuk.com/research/key-facts-about-the-uk-as-an-international-financial-centre-2018> (дата звернення: 03.12.2019).
3. Офіційний сайт Лондонської біржі. 2019. URL: <http://www.londonstockexchange.com/statistics/companies-andissuers/companies-and-issuers.html> (дата звернення: 03.12.2019).
4. Yeandle M. The Global Financial Centers Index. 23 ed. London : Group and Qatar Financial Centre Authority, 2018.
5. Долгова А. Лондон як міжнародний фінансовий центр: статус і перспективи з урахуванням процесу Brexit. *Фінансовий бізнес*. 2014. № 3 (188). С. 53–59.
6. Рубцов Б. Фінансовий ринок Великобританії. *Портфельний інвестор*. 2012. № 2. С. 34–37.

References:

1. UK Financial Centers of Excellence / UK Trade and Investment. 2019, Retrieved from: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/803077/UK_Financial_Centres_of_Excellence-Withdrawn.pdf (accessed: 03 December 2019).
2. Key facts about the UK as an international financial center 2018. Retrieved from: <http://www.londonstockexchange.com/statistics/companies-andissuers/companies-and-issuers.html> (accessed: 03 December 2019).
3. Ofitsiynny sayt Londons'koyi birzhi. 2019. Retrieved from: <http://www.londonstockexchange.com/statistics/companies-andissuers/companies-and-issuers.html> (accessed: 03 December 2019).
4. Yeandle M. The Global Financial Centers Index. 23 ed. London : Group and Qatar Financial Centre Authority, 2018.
5. Dolhova A. London yak mizhnarodnyy finansovyy tsentr: status i perspektyvy z urakhuvannyam protsesu Brexit // *Fynansovyy biznes*. 2014. № 3 (188). S. 53–59.
6. Rubtsov B. Finansovyy rynek Velykobrytaniyi // *Portfel'nyy investor*. 2012. № 2. S. 34–37.